

In memoriam

UDK 929

Prejeto: 1. 12. 2014

In memoriam Vesna Rapo
1961–2014

*Vesna Rapo predava o pisalnih v HŠM na simpoziju
v Slovenskem šolskem muzeju, 13. 11. 2013.*

V minevanju časa se je 18. 1. 2014 v Zagrebu nenadoma končala življenjska pot etnologinje in arheologinje Vesne Rapo, muzejske svetovalke v Hrvaškem šolskem muzeju, rojene v Ivanjski pri Banji Luki. Bila je tudi zavzeta sodelavka našega Slovenskega šolskega muzeja: npr. pri temi čipka v šoli, pri razstavi in publikaciji o šolskih zvezkih (z objavo razprave o lepomislu in zvezkih zanjo na Hrvaškem, objavljeno v Šolski kroniki 2013, 1–2)¹ in pri simpoziju o šolskih pisalnih novembra 2013 (Pisala v zbirki Hrvaškega šolskega muzeja).² Srečevali smo se ob mednarodnih in domačih sre-

1 Rapo, Vesna, Pisane i krasopisane iz zbirke Hrvatskoga školskog muzeja u Zagrebu, ŠK 2013, 1–2, str. 330–340.

2 Rapo, Vesna, Pisaljke u zbirci Hrvatskoga školskog muzeja, Simpozij Pišem, torej sem!, Slovenski šolski muzej, Ljubljana, 13–14. 11. 2013.

*Predstavljeni razstavni katalogi in publikacije
Vesne Rapo, SŠM, 22. 1. 2014.*

čanjih in razstavah, se strokovno podpirali z informacijami, gradivom in prijateljskim sodelovanjem. Tako se je Vesna še 14. 1. 2014 prijazno zahvalila za primerek svojega pri nas objavljenega članka, omenila običajno januarsko delo s poročili in malo potožila o zdravju in težavah, ki se z leti večajo. A sklenila optimistično: »Valjda će biti bolja vremena.« Teden dni zatem smo presenečeni prejeli iz Zagreba žalostno vest.

Ko smo v Slovenskem šolskem muzeju na res zimski dan njenega pogreba 22. 1. 2014 ob 13:20 v muzejski čitalnici³ razgrnili kakšnih deset njenih razstavnih katalogov, se nam je odprl svet njenih poglobljenih raziskav bibličnih tem, čipk, ročnih del učencev in učenk, pa etnologije pri pouku, zbirke učil o zdravju v šoli,⁴ obrtne šole v Zagrebu⁵ in zlasti obsežnega dela 'Pariška soba 1900' o bogati predstavitvi nekdanjega hrvaškega šolstva s predmeti, izdelki in slikami na svetovni razstavi.⁶ O nekaterih od teh je poročala tudi naša Šolska kronika, druge hrani tudi knjižnica Slovenskega šolskega muzeja v Ljubljani. Njena zadnja razstava o učnih slikah v obliki koloriranih

3 Vesna Rapo 1961–2014, <http://www.ssolski-muzej.si/slo/news.php?item=238>.

4 Čipka u školi (čipkarske tehnike u nastavnim planovima i programima pučkih, stručnih, obrtnih i učiteljskih škola kontinentalne Hrvatske), 2001.

Ženski ručni rad u školama kontinentalne Hrvatske, 2003.

Etnologija u nastavi, u povodu 80 godina studija etnologije i kulturne antropologije Filozofskog fakulteta u Zagrebu, 2007.

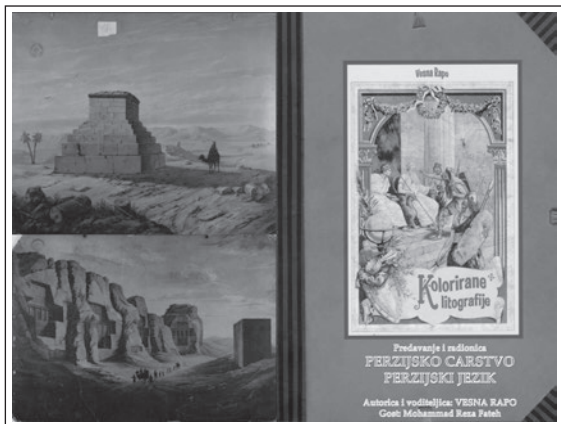
5 Zdravlje i škola (muzejske i školske zbirke učila, nastavnih pomagala i udžbenika rabljenih u nastavi prirodepisa, zemljopisa, tjelovježbe i higijene u školama kontinentalne Hrvatske), 2007.

Hermann Bollé i Obrtna škola u Zagrebu. U povodu 120 godina Škole primijenjene umjetnosti i dizajna 1882–2002, 2002.

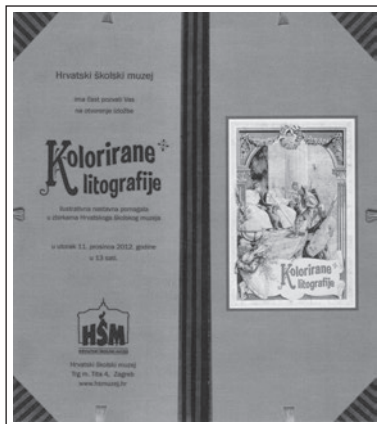
Ženski ručni rad u školama kontinentalne Hrvatske, 2003.

Etnologija u nastavi, u povodu 80 godina studija etnologije i kulturne antropologije Filozofskog fakulteta u Zagrebu, 2007.

6 Hrvatski školski muzej. Pariška soba. Uspjesi hrvatskoga školstva na izložbama druge polovice 19. stoljeća, 2006.

Ob razstavi Kolorirane litografije je Vesna Rapo pripravila tudi tematske pogovore z gosti.

Vabilo na razstavo Kolorirane litografije v HŠM v Zagrebu, 11. 12. 2012.

litografij,⁷ na ogled je bila 2012/13, je vsebinsko povezovala njeno zanimanje za stare kulture Sredozemlja, potovanja v te dežele in zgodovinski razvoj šolstva.

Z delom v Hrvaškem šolskem muzeju je Vesna Rapo pričela leta 1992, ko je prevzela vodstvo Zbirke učil in šolske opreme, izdelkov učencev in učiteljev in likovnih del. V maloštevilnem kolektivu muzeja se je lotila tudi oblikovanja večine svojih katalogov in razstav, zavzeto pa je sodelovala tudi pri vrsti različnih muzejskih opravil od pedagoške dejavnosti naprej. V računalniškem programu za obdelavo muzejskih zbirk (M++) je imela nad 14.000 vpisov, pred tem pa je inventarizirala in kategorizirala muzejske predmete še klasično. Pri njej so študentje zagrebške univerze tudi spoznavali vzorno hrambo in nadaljnje delo s predmeti v muzeju. Zgodovino šolstva je poglobljeno preučevala prav na osnovi muzejskega gradiva, ki ga je vzorno varovala in prizadevno predstavljala.

Vesna Rapo je bila avtorica in soavtorica vrste razstav v Hrvaškem šolskem muzeju, tudi soavtorica koncepta stalne razstave in sodelavka kataloga te razstave ter simpozija, ki ga je Hrvaški šolski muzej pripravil leta 2001 ob svoji 100-letnici. V muzeju je sodelovala tudi pri upravnem delu, saj je bila med 2000 in 2009 namestnica ravnateljice, hkrati pa tudi predsednica Strokovnega in Upravnega sveta HŠM. Kot je o Vesni Rapo zapisala njena sodelavka in večletna ravnateljica Elizabeta Serdar, s katero sta uspešno sodelovali: »Od zaposlitve se je predano posvetila zahtevnemu delu – strokovni obdelavi obsežnih muzejskih zbirk, sodelovanju z mnogimi šolami, ustanovami in inštitucijami, pripravi razstav in pedagoških projektov, raziskovanju in pisanju.« Zaradi predanosti delu v muzeju je zanemarila svojo znanstveno kariero, ne pa raziskovalne. Pri njenem sodelovanju na znanstvenih srečanjih so izstopale teme, povezane z židovsko kulturo, biblijskimi študijami in versko kulturo nasploh ter s čip-

7 Kolorirane litografije: ilustrativna nastavna pomagala u Zbirke Hrvatskoga školskog muzeja, 2012.

kami povezana tematika, posvečala pa se je tudi preučevanju osebnosti, ki so delovale na področju etnologije in šolstva. Če lahko le z nekaj primeri njenih objav opozorimo na pestrost raziskovalnega interesa, potem izberimo tri: o ročnem delu, vinogradništvu in o prazničnem prižiganju sveč.⁸

Samo pritrdimo lahko zapisu o Vesni Rapo: »Naredila je veliko za hrvaško etnologijo, muzeologijo, zgodovino pedagogike in posebno za napredek Hrvaškega šolskega muzeja.«⁹ To je pokazala tudi obiskana komemoracija v začetku februarja 2014 v Hrvaškem šolskem muzeju, na kateri so poleg predstavnikov muzeja sodelovali tudi dr. Vitimir Belaj, prof. emeritus z oddelka za etnologijo, predstavniki Hrvaškega muzejskega društva,¹⁰ Hrvaškega etnološkega društva¹¹ in nekdanji ravnatelj HŠM Ivan Vavra, udeležila pa sta se je tudi nekdanja ministra za kulturo Biškupić in za šolstvo Strugar. Dodamo lahko še, da je veliko naredila tudi za sodelovanje šolskih muzejev, posebej strokovnih in prijateljskih stikov Ljubljane in Zagreba. Ko bomo vzeli v roke katero od njenih del in videli znanje ter čutili veselje do raziskovanja, se ob tem spomnimo šarma njene posebne osebnosti in jo ohranimo v toplem spominu.

Branko Šuštar

Summary

In memoriam Vesna Rapo (1961–2014)

This article presents the work of Vesna Rapo, an ethnologist and archaeologist employed at the Croatian School Museum, and her friendship and professional connections with the Slovenian School Museum. The results of her work on the history of schools, to which she dedicated herself and enjoyed for over twenty years, are truly abundant. She was also involved in researching biblical themes, pupils' handiwork, ethnology in school lessons and the presentation of a collection of teaching tools connected with health in school. She presented numerous themes in rich catalogues and in her extensive work "Paris Room 1900", which talks about the glorious presentation of Croatian schools at the World Exhibition. Her last exhibition in 2012/13 about educational pictures in the form of coloured lithographs connected her interest in old Mediterranean cultures, her travels there and the historical development of schooling. During recent years she was committed to cooperation with the Slovene School Museum in the treatment of school notebooks, handwriting and the history of writing utensils.

8 Rapo, Vesna: Barokni motivi na uzorcima tekstilnog rukotvorstva iz fundusa HŠM, Radovi HDF: Folklor i barok u Hrvatskoj, Zagreb 1995. vol. 2-3; V. Rapo: Građa o vinogradarstvu u HŠM te prinos školstva razvoju vinogradarstva u Hrvatskoj, Vijesti HDF, Zagreb 1997. vol. 4; V. Rapo: Značaj obreda paljenja svijeća u sustavu blagdana hrvatskih Židova. Etnološka istraživanja, 1999.

9 E. Serdar: Vesna Rapo (1961. - 2014.), Školske novine, Zagreb, 28. 1. 2014.

10 Elizabeta Serdar, In memoriam Vesna Rapo, <http://hrmud.hr/in-memoriam-vesna-rapo/>, 20. 1. 2014.

11 Vesna Rapo, <http://www.hrvatskoetnoloskodrustvo.hr/novosti/preminula-etnologinja-vesna-rapo/>, prevzeto 20. 1. 2014.